

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Katowice, dnia 4 października 2019 r.

Poz. 6657

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE NR NPII.4131.4.7.2019 WOJEWODY ŚLĄSKIEGO

z dnia 1 października 2019 r.

w sprawie zmiany nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 w związku z art. 1 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 1103), dalej jako „ustawa”

zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się nazwę ulicy "Bolesława Piaseckiego" (16015) położonej na terenie Miasta Gliwice, na całym jej przebiegu, na "Kolorową" (Kolorowa).

§ 2. Wykonanie zarządzenia zastępczego powierza się Prezydentowi Miasta Gliwice.

§ 3. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

§ 4. Zarządzenie podlega wykonaniu począwszy od dnia wejścia w życie.

Uzasadnienie

Przepisy art. 1 ust. 1 i 2 ustawy stanowią, że nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Przepis art. 6 ust. 2 ustawy stanowi, że w przypadku niewykonania tego obowiązku w ww. terminie tj. do dnia 2 września 2017 r. właściwy wojewoda ma obowiązek wydania zarządzenia zastępczego, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął wyżej wskazany termin. Wydanie ww. zarządzenia zastępczego, zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy winno zostać poprzedzone uzyskaniem opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z przepisem art. 1.

W przedmiotowej sprawie Wojewoda Śląski pismem Nr NPII.4100.194.2017 z dnia 18 października 2017 r. zwrócił się do Prezydenta Miasta Gliwice z prośbą o udzielenie informacji, dotyczącej m.in. ulicy "Bolesława Piaseckiego" położonej na terenie miasta Gliwice, tj. kto i kiedy nadał nazwę tej ulicy. W przypadku, gdy była to Rada Miasta Gliwice (ew. Miejska Rada Narodowa), poproszono o przesłanie Wojewodzie uchwały w sprawie nadania nazwy ww. ulicy wraz z uzasadnieniem. W odpowiedzi, pismem z dnia 20 października 2017 r. Kierownik Referatu Ewidencji Gruntów Urzędu Miasta w Gliwicach, działający z upoważnienia Prezydenta Miasta Gliwice, wyjaśnił że nazwa ww. ulicy nadana została uchwałą Nr III/12/88 z dnia 27 października 1988 roku Miejskiej Rady Narodowej w Gliwicach w sprawie: *nadania nazw nowowybudowanym ulicom na osiedlu Obrońców Pokoju i w obrębie ulic Tarnogórskiej, Przydrożnej i Ligockiej* oraz udostępnił adres witryny internetowej, z którego możliwe było pobranie skanów tejże uchwały.

Następnie pismem z dnia 15 listopada 2017 r. Wojewoda zwrócił się z prośbą o podanie propozycji nowej nazwy m.in. ww. ulicy, adekwatnej do nazw ulic, które położone są w najbliższej okolicy.

W odpowiedzi na powyższe, Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice, pismem z dnia 24.11.2017 r. poinformował, że prośbę o podanie propozycji nowych nazw ulic przekazano do Rady Miasta Gliwice, w celu realizacji zgodnie z kompetencjami ustawowymi.

Następnie, pismem z dnia 29.11.2017 r. gmina Gliwice przekazała wykaz nazw ulic, które położone są w najbliższej okolicy ulicy "Bolesława Piaseckiego".

Powyżej wskazanej ulicy "Bolesława Piaseckiego" w Centralnym Rejestrze Ulic (ULIC) prowadzonym przez Główny Urząd Statystyczny nadano identyfikator (16015).

Wojewoda Śląski, realizując wymóg wynikający z art. 2 ust. 1 w zw. z art. 6 ust. 3 ustawy, pismem z dnia 15 listopada 2017 r., Nr NPII.4100.194.2017 zwrócił się do Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii dotyczącej zgodności nazwy m.in. ulicy "Bolesława Piaseckiego" położonej na terenie Miasta Gliwice z art. 1 ustawy. W dniu 16.09.2019 r. Wojewodzie Śląskiemu została doręczona opinia Nr BUWIII-940-109(2)/19 wskazująca, że w ocenie Instytutu Pamięci Narodowej nazwa ulicy "Bolesława Piaseckiego" w miejscowości Gliwice jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy.

W ww. opinii wskazano, że: **Bolesław Piasecki** (ur. 1915 w Łodzi - zm. 1979 w Warszawie) był działaczem prokomunistycznym. Urodził się w 1915 r. w Łodzi. We wrześniu 1935 r. ukończył studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim. Działalność polityczną rozpoczął już jako uczeń gimnazjum, kiedy wstąpił do Narodowej Organizacji Gimnazjalnej, powiązanej ze Stronnictwem Narodowym. Podczas studiów był kierownikiem warszawskiego Oddziału Akademickiego Obozu Wielkiej Polski. W tym czasie pracował w Bratniej Pomocy Studentów UW i w Kole Prawników, a także był członkiem Korporacji „Patria”. Po powstaniu Obozu Narodowo Radykalnego w 1934 r. B. Piasecki został w jego strukturach kierownikiem terenu akademickiego oraz członkiem kierownictwa okręgu warszawskiego.

Po zamordowaniu przez ukraińskich nacjonalistów ministra spraw wewnętrznych Bronisława Pierackiego, wraz z innymi działaczami ONR został B. Piasecki aresztowany i następnie osadzony na 2,5 miesiąca w Miejscu Odosobnienia w Berezie Kartuskiej. Odzyskawszy wolność nadal działał w zdelegalizowanym (lipiec 1934 r.) ONR. W 1935 r. B. Piasecki został jednym z liderów wyodrębnionego z ONR Ruchu Narodowo Radykalnego (potocznie nazywanego „Falangą” - od tytułu wydawanego przez organizację czasopisma).

- B.** Piasecki wziął udział w wojnie obronnej 1939 roku, służąc w Warszawskiej Brygadzie Pancerno-Motorowej. W grudniu 1939 roku został aresztowany przez Niemców. Zwolniono go w kwietniu 1940 roku, wskutek starań Luciany Gawrońskiej - żony ostatniego przedwojennego ambasadora RP w Wiedniu, znającej B. Piaseckiego z czasów przedwojennych. Po odzyskaniu wolności zaangażował się w działalność konspiracyjną, we wrześniu 1940 r. powołał do życia Konfederację Narodu, z którego wkrótce wydzielono pion wojskowy - Konfederację Zbrojną. B. Piasecki został Komendantem Głównym KN. We wrześniu 1941 r. KN została scalona ze Związkiem Walki Zbrojnej.

W 1942 r. B. Piasecki stanął na czele powołanych ze swojej inicjatywy Uderzeniowych Batalionów Kadrowych: oddziałów partyzanckich, które na tyłach Wehrmachtu miały przeprowadzać akcje dywersyjne. Po stoczeniu kilkudziesięciu potyczek z Niemcami, w 1943 r. podporządkowały się Armii Krajowej, a B. Piasecki sformował III batalion 77. Pułku Piechoty AK, którego został dowódcą.

Po zajęciu Wilna przez AK i Armię Czerwoną rozwiązał batalion i przedostał się w okolice Warszawy. W listopadzie 1944 r. został aresztowany przez NKWD i przekazany polskim władzom komunistycznym. Po negocjacjach z funkcjonariuszami NKWD zwolniono go w lipcu 1945 r. dzięki zobowiązaniu zorganizowania przez niego organizacji środowisk katolickich współpracujących z komunistami. W tym celu władze wydały zgodę na publikowanie przez B. Piaseckiego tygodnika „Dziś i Jutro”, którego pierwszy numer ukazał się w listopadzie 1945 r. W latach następnych z inicjatywy B. Piaseckiego powstały m.in.: dziennik „Słowo Powszechne” (1947 r.) oraz Instytut Wydawniczy PAX (1949 r.). Dzięki ugodowemu charakterowi grupy ludzi B. Piaseckiego i tygodnika „Dziś i Jutro”, w 1952 r. władze komunistyczne wydały zgodę na zarejestrowanie Stowarzyszenia PAX. Według historyka Krzysztofa Busse grupa ta „od 1952 r. [...] aż do 1989 r. była postrzegana jako najwierniejszy sojusznik PZPR” (K. Busse, *Wróg czy sojusznik? Stowarzyszenie PAX pod kontrolą aparatu bezpieczeństwa*, [w:] *Nie tylko partia? Organizacje społeczne w Polsce Ludowej w 1944-1989. Geneza, funkcjonowanie, znaczenie*, red. T. Ruzikowski, Warszawa 2017, s. 97). PAX działał na rzecz uwiarygodnienia części działań władz PRL w oczach społeczeństwa.

W 1949 r. na łamach „Dziś i Jutro” Piasecki ogłosił dokument programowy swojego środowiska: „Wytyczne ideowo-polityczne”. W jego kolejnych redakcjach sformułował zasadę potrójnego zaangażowania - „patriotycznego”, „katolickiego” i „socjalistycznego” oraz wieloświatopoglądowości państwa socjalistycznego. Według oceny Alicji Zawadzkiej Wetz: „rozkwit PAX-u przypadł jednak na czasy stalinizmu, kiedy Kościół był gnębiony, a PAX miał reprezentować polskich katolików w oczach całego świata. Oczywiście sam charakter stalinizmu bliski był z pewnością ideologicznym, totalitarnym przekonaniom Piaseckiego” (A. Zawadzka-Wetz, *Wspomnienie o Bolesławie Piaseckim*, [w:] Z. Przetakiewicz, *Od ONR-u do PAX-u*, Warszawa 1994, s. 136).

W 1956 r., w ramach rywalizacji frakcji w Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, opowiadał się po stronie tzw. Natolińczyków - przeciwników liberalizacji systemu politycznego. W marcu 1968 r. poparł prowadzoną przez władze komunistyczne antysemicką i antyinteligentką kampanię propagandową.

Od 1955 r. B. Piasecki był członkiem Prezydium Ogólnopolskiego Komitetu Frontu Jedności Narodowej - fasadowego tworu mającego reprezentować wszystkie środowiska społeczne i polityczne i świadczyć o ich poparciu dla działań władz komunistycznych. Podczas swoich przemówień podczas obrad OK FJN mówił: „Naród polski nie jest jeszcze narodem socjalistycznym i nie jest już narodem reakcyjnym. Naród polski jest w historycznie słusznej i zwycięskiej fazie stawania się narodem socjalistycznym” (cyt. za: A. Kołodziejczyk, *Bolesław Piasecki i jego idea*, [w:] *Komu służył PAX*, red. S. Bober, Warszawa 2008, s. 45). Od 1965 r. do swojej śmierci był posłem w Sejmie PRL, jednocześnie pełniąc funkcję przewodniczącego Koła Poselskiego. Zdaniem autora biografii Piaseckiego Andrzeja Jaszczuka w latach 1957- 1967: „uczestniczył on w rozgrywkach frakcji PZPR i przeżył różne fazy swoich stosunków z W. Gomułką. Od początku lat 60. Ubiegłego wieku popierał frakcję M. Moczara. [...] Ideologią tego etapu [życia Piaseckiego] był „czerwony nacjonalizm”, oczywiście przy uznaniu prymatu ZSRR, zgodny z hasłami frakcji PZPR [...]”. W latach 1971-1979 zasiadał również w Radzie Państwa. Do końca swoich dni pozostawał głównym ideologiem i przewodniczącym Stowarzyszenia PAX. [Literatura: K. Busse, *Wróg czy sojusznik? Stowarzyszenie PAX pod kontrolą aparatu bezpieczeństwa*, [w:] *Nie tylko partia? Organizacje społeczne w Polsce Ludowej w 1944-1989. Geneza, funkcjonowanie, znaczenie*, red. T. Ruzikowski, Warszawa 2017; A. Zawadzka-Wetz, *Wspomnienie o Bolesławie Piaseckim*, [w:] Z. Przetakiewicz, *Od ONR-u do PAX-u*, Warszawa 1994; A. Kołodziejczyk, *Bolesław Piasecki i jego idea*, [w:] *Komu służył PAX*, red. S. Bober, Warszawa 2008]

Według art. 1 ust. 1 ustawy nazwy [...] urzędzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Nadto zgodnie z wykładnią językową „symbolizować” oznacza przedstawiać coś pod postacią symbolu; być symbolem czegoś. Z kolei „propagować” to szerzyć, upowszechniać idee, hasła, myśli (zob. Słownik Języka Polskiego, oprac. E. Sobol, Warszawa 2005, s. 761, 979).”

W świetle przytoczonych faktów historycznych nie ulega kwestii, iż mimo nie związanej z komunizmem działalności przed 1945 rokiem późniejsza działalność Bolesława Piaseckiego powoduje, że należy on do osób symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989. W związku z powyższym stanowi symbol komunizmu, o jakim mowa w art. 1 ust 1 i 2 ustawy. Powyższe znajduje dodatkowe odzwierciedlenie w nazwie ulicy, która wskazaną postać

upamiętnia. Tym samym nazwa ta propaguje komunizm, a co za tym idzie jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy.

Wojewoda Śląski w pełni podziela i przyjmuje wnioski płynące z ww. opinii, uznając konieczność zmiany nazwy ulicy "Bolesława Piaseckiego", jako sprzecznej z art. 1 ustawy.

Wojewoda Śląski postanawia o nadaniu ulicy "Bolesława Piaseckiego" położonej na terenie Miasta Gliwice nazwy "Kolorowa". Nazwa "Kolorowa" ma charakter neutralny i pozostaje zgodna z art. 1 ust. 1 ustawy. Ponadto jest adekwatna do nazw ulic znajdujących się w jej najbliższej okolicy.

Reasumując, wydanie zarządzenia zastępczego w przedmiotowej sprawie, należy uznać za uzasadnione i konieczne.

1. Na niniejsze zarządzenie zastępcze, zgodnie z art. 6c ustawy, w związku z art. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki oraz ustawy o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 2495), służy skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach, za pośrednictwem Wojewody Śląskiego, w terminie 30 dni licząc od dnia doręczenia zarządzenia, jedynie w przypadku, gdy brak możliwości wykonania obowiązku, o którym mowa w art. 6 ust. 1 ustawy, wynikał z przyczyn niezależnych od jednostki samorządu terytorialnego.

2. Zgodnie z art. 5 ust. 1 i ust. 2 ww. ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat. Zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

z up. Wojewody Śląskiego
Dyrektor Wydziału Nadzoru Prawnego

Krzysztof Nowak